

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 172. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 29-го липня 1941.

No. 172. Jersey City, N. J., Tuesday, July 29, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ФИЛИПИНИ СТАНУТЬ МОРСЬКОЮ БАЗОЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

ВАШИНГТОН. — Зарядження президента Рузвельта в справі об'єднання командування над американською й филиппинською армією вважається у столиці першим кроком до встановлення воєнної бази на Филиппінах. Вашингтонські офіційні чинники заявляють, що британські та голландські війська, разом з американською армією, що стаціонує на Филиппинських островах, можуть здержати всяку японську навалу в напрямі на південь. Хоч филиппинські війська під команду ген. Догласа МекАртура в останніх кількох місяцях переходять поспішний вишкіл, проте їх ще не можна вжити для висилки в інші краї.

СТАНДЛЕЙ ДОМАГАЄТЬСЯ ОЧИЩЕННЯ МОРЯ ВІД „ПІРАТІВ“.

ВАШИНГТОН. — Спенсіонований шеф морських операцій, адмірал Вільям Г. Стандлей, виголошуючи радіову промову в користь „Комітету для Оборони Америки через Поміч Аліантам“ домагається, щоб американські кораблі, гармати й літаки очистили Атлантику від „морських розбишак“ і забезпечили до-ставку воєнних матеріалів до Англії. Він заявив, що якщо Америка не поставиться рішучо проти вникання німецьких впливів до країв Полудневої Америки, то це вийде лиш на шкоду цілого північно-американського континенту.

ПРОДОВЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ОЗНАЧАЄ ВІЙНУ — КАЖЕ РЕЙНОЛДС.

ВАШИНГТОН. — Роберт Рейнолдс, демократ з Норт Кароліни й голова Сенатського Комітету Військових Справ, твердить, що продовження речення служби військових, членів Національної Гвардії й резервових старшин, означає війну, бо внаслідок того, Америка стане воєнним союзником Росії й Великої Британії. Він висловився рівнож проти того законопроекту, який уповажнив Конгрес проголосити надзвичайний стан. Рейнолдс заявив, що якщоб проголошено такий надзвичайний стан, то Америка відразу стане на воєнній стопі; на його думку, це не буде дефензивна війна Злучених Держав Америки, але навпаки, офензивна, поза границями краю. Законопроект в справі проголошення надзвичайного стану, це на його думку, пригтовання до війни, а не крок в інтересі оборони західної півкулі.

ХОЧУТЬ ЗАСТУПИТИ ШОВК.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Вільям Лідер, голова місцевої юнії робітників, що заняті в шовковій промислі, заявив, що Америка мусить скоро винайти щось таке, що заступилоб шовк. Він висловив побоювання, що в наслідок замороження Злученими Державами японських капіталів, японці здержат довіз шовку. Олександр МекКеовн, краєвий голова організації робітників шовкової промисловости, рівнож заявив, що доставка шовкового сирівця є справді загрожена й тому пропонує, щоб американські фабрики почали незапно продукувати шовкові субститути.

НА РОЗБУДОВУ ФИЛИППИНІВ.

МАНІЛЯ (Филиппини). — Вашингтонський уряд асигнував \$10,000,000 на розбудову оборони филиппинського уряду. Воєнна розбудова поручена ген. МекАртуруві, якого уважають за спеціаліста справ Далекого Сходу. Президент Филиппин, Мануел Квізон, уповажнив свого секретаря видати заяву, в якій висловив задоволення з рішення президента Рузвельта про зеднання американського й филиппинського військового командування для спільної оборони перед японською загрозою.

АМЕРИКАНСЬКІ НІМЦІ ПРОТИ ГІТЛЕРА.

НЬО ЙОРК. — Заходом визначних американців німецького походження повстала нова організація американських німців, яка кладе собі за завдання поборювати гітлерівські впливи серед німецької еміграції в Америці. Організація є зачартерована та має свої відділи в 18 стейтах. Головою організації є Роберт Вагнер, мол., асемблемен ньюйорської легісла-тури, а секретарем д-р Джордж Шустер, голова Гонтер Каледжу. Ціллю згаданої організації є, між іншим, переконувати американців, що більшість американців німецького походження є лояльними громадянами, що вони є за демократію, та що стоять у першу чергу за Америку й готові боронити її проти зовнішніх і внутрішніх ворогів. Організатори цього руху серед німців твердять, що в теперішній часі кожний мусить виразно зазначити своє становище, а всякі симпатії з нацизмом є незгідні з поняттями американізму. Під заявою, що була подана згаданого організації до преси, підписалося 21 визначних осіб, між якими є професори, журналісти, письменники, підприємці, комерсанти та один єпископ.

ГОЛЯНДСЬКА ІНДІЯ ПОДВОЇЛА СВІЙ ЕКСПОРТ ДО АМЕРИКИ

Департамент торгівлі Злучених Держав Америки звідомляє, що імпорт із Голландської Індії сягнув в 1940 році найбільше число, бо вносив аж \$169,074,000, коли в 1939. р. він вносив тільки \$92,971,000. Так само збільшився і вивіз американських товарів до Голландської Індії. Зріст імпорту пояснюється тим, що Америка купує тепер далеко більше товарів, які потрібні до воєнної промисловости, в першу чергу гуму та чину і др.

ПЕРУ НЕ ВІДПОВІДАЄ НА ПРОПОЗИЦІЮ ЗАМИРЕННЯ

Офіційні перуанські чинники заявили, що їх армія відігнала 5,000 екваторських „наїзників з національної території“ й що вона захопила кілька екваторських військових станиць. Міністерство заграничних справ заявило, що воно ще не відповіло на ноту, в якій екваторський уряд домагався перемир'я. Підсекретар стейту Злучених Держав, Сомнер Велес, заявив, що минулого тижня, що перуанський уряд згодився в принципі на перемир'я з Екватором. З Екіто, столиці Екватору, апелюють до американського уряду, щоб він повзав всі міри для припинення перемир'я між двома ворогуючими державами.

СИН СТАЛІНА НАЗИВАЄ БОЛЬШЕВИКІВ „ІДИОТАМИ“ — КАЖУТЬ НІМЦІ

Німецька пресова агенція ДНБ доносить, що полавший у неволю старший син Сталіна, Яків Джугашвілі, мав сказати таке про свій полон: „Завляки ідіотичний команді наших власних провідників посилено дивізію за дивізією прямо в огонь. Як німці нас обступили, то це вчинило таку паніку, що всі бігали навкруги. Я був тоді в штабі дивізії. Мене відігнав від артилерії й я досі не знаю, де ділася артилерія. Навколо штабового самоходу зібралася група вояків, які говорили мені: Товаришу, веді нас проти ворога! Я хотів провадити їх до наступу, але коли я відвернувся, їх вже не було. Вкінці я був оточений німцями й взятий в полон.“ Німецька агенція додає, що син Сталіна має жінку й три-літню доньку. Запитаний, чи його жінку забере Сталін, коли буде опускати Москву, Яків Джугашвілі відповів: „Може забере, а може й ні“.

СОВЕТИ КАЖУТЬ, ЩО „БЛІЦКРІГ“ ЗОВСІМ НЕ ВДАВСЯ

Советські кола чимраз певніше заявляють, що німецький „бліцкриг“ в Советах не вдавсь і що розбився в лави советських військ. Совети кажуть, що на цілім фронті вони успішно відбивають німецькі удари і розпочинають контрнаступи. Нема сумніву, що напір німецьких військ на советські укріплення в останніх днях зовсім ослаб і далі слабне, кажуть вони. Советським силам вдалось цілковито знищити пару німецьких дивізій. Відносно летунських наїздів на Москву, то вони також не вдаються. Бо хоч сотки літаків пускаються в дорогу, до Москви доїждять тільки кілька. Все таки і тим нечисельним літакам вдалось понизити деякі мешкальні будинки, театр і т. п. Німці пробували при помочи парашутів здобути летунський майдан в Москві, але це їм не вдалось.

НІМЦІ ГОВОРЯТЬ ПРОТИВНЕ

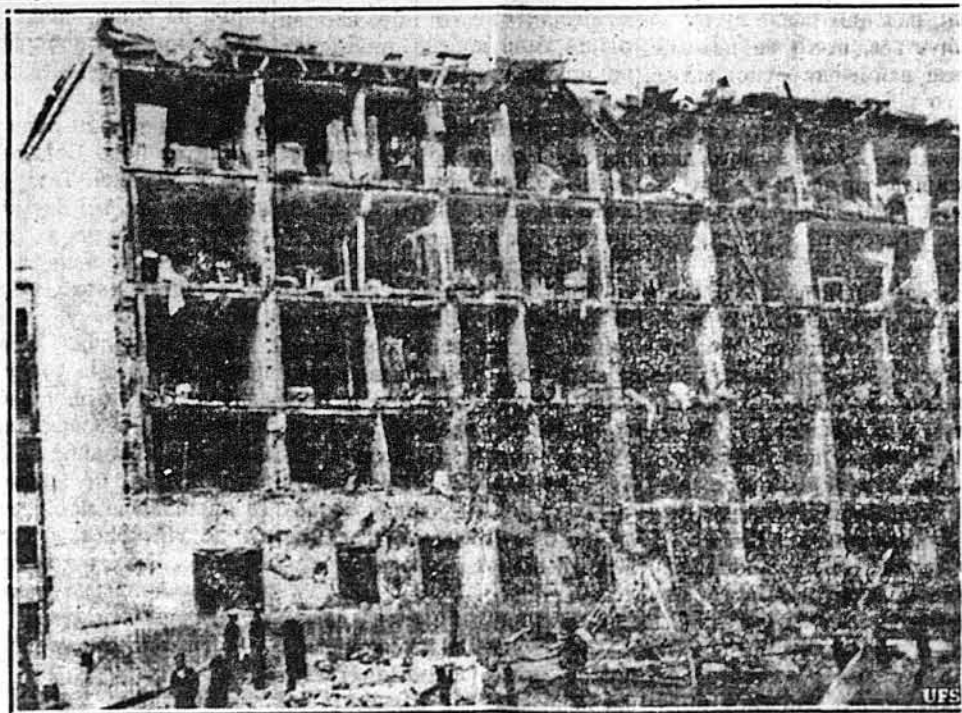
Німецькі звідомлення, хоч не стверджують більших територіальних здобутків, впевають, що все розвивається після плану. На ленинградському фронті німці разом з фіннами зробили поважний поступ вперед і захопили околицю Волосово, 45 миль віддалену від Ленінграду. Також на басарабському фронті німецько-румунські війська посуваються вперед. Там советська сила цілковито знищена, кажуть німецькі звідомлення. Також кажуть, що в околицях Могілова, на шляху до Москви, відбуваються завзяті бої. Німецькі війська оточили зовсім советські і ті починають піддаватись. Вже піддалось 24,000 вояків, кажуть німці.

НАЛЕТ НА ЛОНДОН

Після довшої перерви німці знов наїхали більшим числом своїх літаків на Лондон. Багато літаків під обстрілом мусили назад повертати, але частина таки дісталась до Лондону і скинула там свої бомби, завдаючи невеликі втрати в людях і будинках. Англійські літаки водночас наїздили на німецькі території і скинули чимало бомб.

НІМЦІ ОПУСКАЮТЬ АФРИКУ

Советські кола говорять, що німецькі війська, під натиском європейських фронтів, починають опускати північну Африку і прибувають до Європи, та йдуть на советський фронт. Вони приїждять в кораблях до болгарських портів і звідтам йдуть далі. З того дуже незадоволені італійці, кажуть советські кола.

НАЦИСТИЧНИЙ НІЖ. — Отсей великий мешкальний дім у Москві виглядає немов перерізаний якимсь величезним пожею. Це нацистична бомба його так перетяла. Внутрі бачимо умеблювання, яке мало порушене. Большевики кажуть, що німецькі бомбовики навмисно розвалюють їм мешкальні доми, а не мілітарні об'єкти.

ПОГОЛОСКИ ПРО НОВІ НІМЕЦЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ ЗАМИРЕННЯ

АНКАРА. — В британських колах говорять, що Німеччина дійсно розпічне незадовго мирову кампанію. Один із німецьких дипломатів, говорять ті поголоски, вже навіть накреслив основу такого замирення. Та основа виглядала так: Німеччина підібе Совети до Уралу. Опісля поділить їх на кілька частей. На Україні назначить свого губернатора. Румунії дасть Басарабію і приморську полосу над Чорним морем, разом з Одесою. Прикавказькі околиці дістане Туреччина. Польща буде відновлена в давніх границях, а може й дістане більше, ніж мала перед війною; але вона залишиться під зверхньою владою Німеччини. Те саме буде з Чехословащиною. Одначе чехи і словаки житимуть окремо. Будуть відновлені як самостійні держави Бельгія, Голландія і Данія, Норвегія. Про Францію нема жадної згадки. Британія здержить всі свої краї і колонії та буде признана німцями морською потугою, взаїмну за признання Німеччини першою континентальною потугою. Справа Італії і Японії неясна. Виходить, що Німеччина не хоче дати італійцям того, чого вони домагаються. Також Німеччина не дуже хоче відступити Японії східну частину Сибіру. В тих поголосках далі говориться, що коли це буде довершене Німеччина сама заперестане стріляти на західнім фронті. І коли англійці будуть таки далі стріляти, то це піде на їх рахунок. Німці мають надії, що тими пропозиціями вони здобудуть прихильність в Америці і вдержать її так від війни.

ГЕРІ ГОПКІНС ПРО ПОМІЧ АНГЛІЇ, СОВЕТАМ І КИТАЄВИ.

ЛОНДОН. — Американський представник „ліз-ленд“ закону, що отсе перебуває в Лондоні, Гері Гопкінс, через британське радіо заявив, що Америка буде чимраз більше помагати Британії, а також Советам і Китаєви. Америка також подбає, говорив Гопкінс, що та поміч діжде до свого місця призначення. Він теж заявляв, що та поміч нині далеко більша, ніж вона була рік тому. Нині боеві літаки йдуть до Англії з Америки в тисячах. Також американські боеві кораблі пильно патрулюють лінії Атлантийського океану, казав він.

ЯПОНІЯ ЗАМОРОЗИЛА АМЕРИКАНСЬКІ ФОНДИ.

ТОКІО. — У відповідь на американське замороження японських фондів в Америці, японський уряд зробив те саме з американськими фондами в Японії. Одначе вже другого дня японський міністер фінансів Огура, заявив, що можливо, що Японія те замороження облекшить, колиб Америка хотіла також свої замороження облекшити. Британія також заморозила японські фонди в усіх краях своєї імперії і те саме зробила Голандська Індія. Ті заходи дуже зле відбилися на економічнім житті Японії. Вже другого дня біржа шовкових виробів не відкрилася. А уділі японських підприємств впали на кілька ен.

ЯПОНЦІ ОКУПУЮТЬ ІНДО-КИТАЙ.

САЙГОН (Індо-Китай). — Японські війська займають мілітарні пункти, які дотепер займали французькі війська. Французький штаб в тому відношенні співпрацює з японською місією. Водночас з японського боку слідне приготування до окупації другого великого краю, це Тайлану, чи Сіаму. Одначе дехто є такої думки, що Японія навмисно розпускає вістки про наїзд на Тайлан, щоб відвернути увагу від Зеленого Клину з Владивостоком, де Японія задумує тепер вдарити.

СОВЕТСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ПАКТ.

ЛОНДОН. — Підчас радієвої польської години, видаваної польським урядом в Лондоні, заповідач сказав, що треба сподіватись вже скорого замирення між Польщею і Советами. Хоч проти того порозуміння є багато поляків, говорив заповідач, але цілий польський нарід мусить зрозуміти, що Росія і Польща мають нині спільного ворога — Німеччину, яка поважно загрожала існуванню обох країв. „Ворог нашого ворога є нашим приятелем“, говорив заповідач. І хоч згадував про територіальні ріжнці між поляками і москалями, одначе точно не говорив, як ті ріжнці будуть вирівнані. В напрямку замирення натискає також Англія, яка хотілаб створити в Сове-тах польську армію, зложену з 200,000 вояків, взятих в полон советськими військами.

НІМЕЦЬКІ ВОЯКИ НЕ МАЮТЬ ПОДОСТАТКОМ КОРМУ.

МОСКВА. — Советські кола говорять, що відступаючі советські війська і советські повстанці на за-дах німецької армії, так ґрунтовно нищать всі запа-си корму в зайнятих німцями полосах, що для німців не лишається нічого. Німецькі вояки починають на-рікати на брак харчів, кажуть советські кола.

ЧИ МАЄМО ДИВИТИСЬ БАЙДУЖНО НА ТЕРПІННЯ УКРАЇНЦІВ В ЄВРОПІ?

(Голос у дискусії на повищу тему).

У своїй статті під тим самим заголовком в „Свободі” з 26. липня ц. р. проф. Микола Чубатий порушив дуже важку справу, яка дійсно лежить глибоко на серці кожного доброго українця і українського американця. Тяжким каменем лежить на нашій сумлінній справі, що в таких важких і переломових часах ми тут нічого не робимо, щоб допомогти українському народові в його слушних змаганнях здобути свою незалежну державу. А повинні ми йому допомогти, коли вже не з політичних мотивів, то з загально людських. Так навіть велить християнська етика.

Погоджуюсь повністю з такими словами проф. Чубатого: „Скажу ясно, і отверто, що неправдою є, що ми нічого не всіли нині зробити для рідного народу в Європі, натомість правдою є, що ми досі нічого, на встид перед історією, не зробили”.

Погоджуюсь, що по світі нині є розкинені чимало українців, яким треба негайно дати звідсіля поміч. Хоч уважаю, що твердження, начеб залишилися „лиш кілька хвилин перед дванадцятотою”, щоб рятувати тих українських людей, є дещо перебільшене. Бо колиб так було, то справа булаб безвиглядна. Бож за тих „кілька хвилин” ми всеодно не можемо звідсіля організувати таку велику поміч. Знаючи, справа вже пропаща.

Також, на мою думку, помиляється проф. Чубатий, коли розділяє нашу тутешню політичну роботу від гуманітарної. „Не хочу тут говорити про політику, про політичну акцію. Для такої дійсно обставини в Америці неприпустимо каже проф. Чубатий.

Нині такі напружені часи, що кожна нація, а в тім й американська, руководиться себелюбством. Гуманні вселюдські клічні відходять в тінь перед життєвими національними інтересами. Всі народи на світі так роблять і так робить американська державна політика. Так роблять й ті українські провідники, які хотілиб врятувати свій нарід від загибелі. Вони не раз заявляють: „Совети винищують нас. Підемо з чортом, щоб вирватись з советських обіймів”. Так само роблять інші народи, і також йдуть з „чортом”, щоб охоронити свій нарід від безпосередніх ударів. Але тим „чортом”, з яким вони нині не раз спрягаються, є Совети.

Ці слова наводжу тому, щоб без ніяких ілюзій ще раз твердити ті дійсні мотиви, я-

кими нині руководиться кожний державний муж.

Тими мотивами руководиться кожний нарід також і там, де іде про так звану „гуманітарну” чи добродійну акцію. Коли це в інтересі даного народу, то він шляхом своєї публичної опії підтримує ту акцію. Всі ми ще добре пам’ятаємо, як прихильно віднеслася американська публична опія до фінів в їх війні з Советами. Але тоді Совети були союзником Німеччини. Описав фінський представник Прокоп нарікав, що американська суспільність вже забула про Фінляндію. А нині він міг би додати, що американська публична опія повертається проти Фінляндії...

Я не знаю ні одного випадку в сучасних часах, де американська суспільність підтримувалаб ту гуманітарну акцію, яка моглаб скріпити той нарід, чи ту справу, яка політично не покривалась з американськими інтересами. Навпаки, знаю не один приклад, в яким така гуманітарна акція зазнавала ріжких перешкод. Ось пару місяців тому американська влада відбрала італійсько-американській організації ветеранів з минулої війни дозвіл на виставу в Медисон Сквер Гарден. Дохід з тої вистави, до участі якої зголосились першорядні мистці італійського походження, мав піти на гуманітарні цілі Італії. Але ж чи можна гуманітарні цілі Італії в нинішніх часах відділити від чисто політичних?

Таких випадків є багато. А це є доказ, що не можна розділяти „політичної акції” від „гуманітарної”.

На мою думку, коли ми хочемо повести в Америці гуманітарну роботу, мусимо водночас повести політичну. А наша політична робота, загально кажучи, мусить заключатись у тім, щоб переконати Америку і цей політичний табір, в якому живемо, що створення української незалежної держави цілком ще не буде означати, що та держава обертається в ворожих для цього табору сферах; а навпаки, вона може і буде обертатись в сферах нашого табору, в якому живемо, якщо ми всі по цій боці поможемо створити українцям їхню державу.

Для цієї політичної роботи треба заангажувати всі наші найкращі політичні й наукові сили, щоб підходити до американської публичної, зокрема до урядової політики, з розважними і розумними аргументами, опертими на дійсності.

ЯК І КОЛИ НАРОДИ НАВЧИЛИСЬ РОЗМОВЛЯТИ КОЖНИЙ СВОЄЮ МОВОЮ?

(9)

Але коли це було? Дуже давно. Тоді, коли люди розмовляли такими словами, що кожне слово було самим чистим коренем, без жадних додатків, наростків та відмінень. Коли в мові кожного народу подібуються певного гатунку корені, так це свідчить, що прадіди того народу розмовляли в давнину тими словами — коренями. Колиж ті корені подібуються у другого народу, це свідчить, що і прадіди того народу розмовляли тимиж коренями. А як є у третього народу, це свідочить, що і його прадіди розмовляли так само.

Споріднення мов свідчить подекуди і про споріднення самих народів. Колиб не було того споріднення народів за тої давньої давнини — певноб їхні мови цілковито булиб неподібні. Отже і корені слів в тих мовах булиб неподібні. Будь що будь, в тих мовах не булоб такої великої кількості цілковито однакових коренів та подібних будовань речень.

Отже з того допускають, що прадіди греків, італійців, французів, українців, (взагалі усіх славян) англійців, ірландців, литовців, нігрів, персів, та гіндусів колись усі розмовляли спільними коренями, себто одною мовою.

Себто колись усі ті народи повстали з прадідів, що мали одну спільну мову. Отже усі ті народи кривні собі; певно, що усі вони спільного походження.

Чому, звідкіль і як з’являються нові мови?

Вимова відмінюється після кожної людини і після місцевості. Приміром москаль саратовець каже на діда „дед”, але білорусин вимовляє те слово „дед”. Москвич вимовляє а не на фантазії поодиноких осіб.

Коли наша гуманітарна робота буде розвиватись під крилами політичної роботи, вона дасть гарні наслідки. Інакше зазнаємо гіркого розчарування. Бо ворожі нам чинники вже від довгого часу повели проти нас в Америці завзяту кампанію, щоб зідентифікувати визвольні стремління українського народу з німецькою заграничною політикою. Нечинність в тій справі скріплює те підозріння. Й коли ми далі плестимемо на осліп у невідоме, не лиш що не вдасться нам врятувати ні одного українського життя в старім краю, але загіримо тут кількадесятлітній дорібок нашої еміграції.

Евген Ляхович,

Україна Знову на Овиді

(Докінчення зо стор. 2.)

раїнська держава числилаб 60 кілька мільонів людей, з доступом до двох мор і малаб невичерпані багатства всіх сирівців. Така держава була дійсною потугою та найсильнішою в цілій Європі.

В тому саме лежить причина, чому колись Австрія, а тепер Гітлер, вставляє в українські справи та висуває їх проти себе, організуючи „вільну” Україну, щоб не допустити до того Польщі.

Австрійські аргументи переконували українців в часі нашого державного поневолення, а в часі нашої незалежності наше слабе становище та ще слабше розуміння східних проблем пхали українців до німців.

Пропаганда німецька усувала в тінь спільність польсько-українських інтересів, а висувала на денне світло дрібні сусідські непорозуміння за межу, за грушу, за скількість посівів в соймі і т. п., роздуваючи це все до розмірів лавини, щоб тільки не допустити до згоди двох народів, щоб не пригладувати тих пиятсот літ, коло то Польща й Русь творили один державний організм, могутню й світлу цілість.

Польсько-Литовська-Руська Річпосполита, могутня держава, з якою числилася ціла Європа й яка була славним „забором християнства”, моглаб тепер знову повстати, моглаб повдержувати німецьку експанзію, моглаб приготувати новий Грунвальд. Оце є, чому німці від десятиків літ копали пропасть між поляками, українцями і литовцями.

На поміч німцям прийшли москалі. Візія майбутньої Польсько-Української Річпосполитої не давала теж їм спати. Без багатств України Росія булаб нулем. Тому то москалі все договорювалися з німцями. Для Москви була більш небезпечною польсько-українська держава, якою Гітлер від літ дурить українців.

Москалі знають, що тих обіцянок Гітлера не можна трактувати поважно. Якщоб німцям навіть вдалося створити українську державу, то зроблять вони з неї свою господарську колонію й тим так знеохотять українців проти себе, що ці скоро повстануть проти них. Навпаки, колиб Україна оперлася на Польщу, тоді Москва втратить її назавжди.

Оце є причини, чому ані Москва ані Німеччина не позволяють полякам і українцям досягнути взаємне порозуміння. Не важне це, що того хочуть вороги Польщі й України, але важне те, що ми і українці позваляємо їм мішатися в наші внутрішні справи, та що обидва народи не розуміють своїх інтересів і ведуть самотубу політику.

І нині, не зважаючи на ці катастрофічні досвіди з останніх літ, велика частина українських і польських діячів не хоче бачити національних інтересів, не хоче глянути в будучину, лиш дається вести інтригам ненависти і почуттям пімсти, замість добачувати в цілій теперішній польській і українській трагедії брудні московсько-німецькі руки, що невтомно копають пропасть між двома народами.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У звіті контрольного комісії в зіставленні готівки за шість місяців зайшла друкарська помилка. Готівка з кінем червня 1941. має буди \$699,909.35.

Слів та після будовання речень, як вони між собою подібні. Але ті будовання речень, а навіть спосіб вимовлення слів з часом відмінюється.

(Дальше буде)

РИНКИ НА ОБОРОНУ. Подібно, як по інших містах Америки, також в Шікаго господарі радо віддають свої старі ринки і банки з алюмінію, щоб їх обернути на потреби краєвого зброєння.

ЯНИЧАРІ НЕ ПЕРЕСТАНУТЬ БУТИ ЯНИЧАРАМИ!

Звідомлення про масові розстріли українців червоними ками на Західній Україні облетіли цілий світ. Майже вся американська преса, з малими винятками, поставилася поважно до тих звідомлень, бо її кореспонденти бачили власними очима сцени страшної кровавої купелі у Львові та інших містах. Виступили проти того лиш повітні яничари української нації, т. зв. „українські” комуністи та оця гниль, що відпала від здорового українського організму, а зве себе „русськими” („кацапія”).

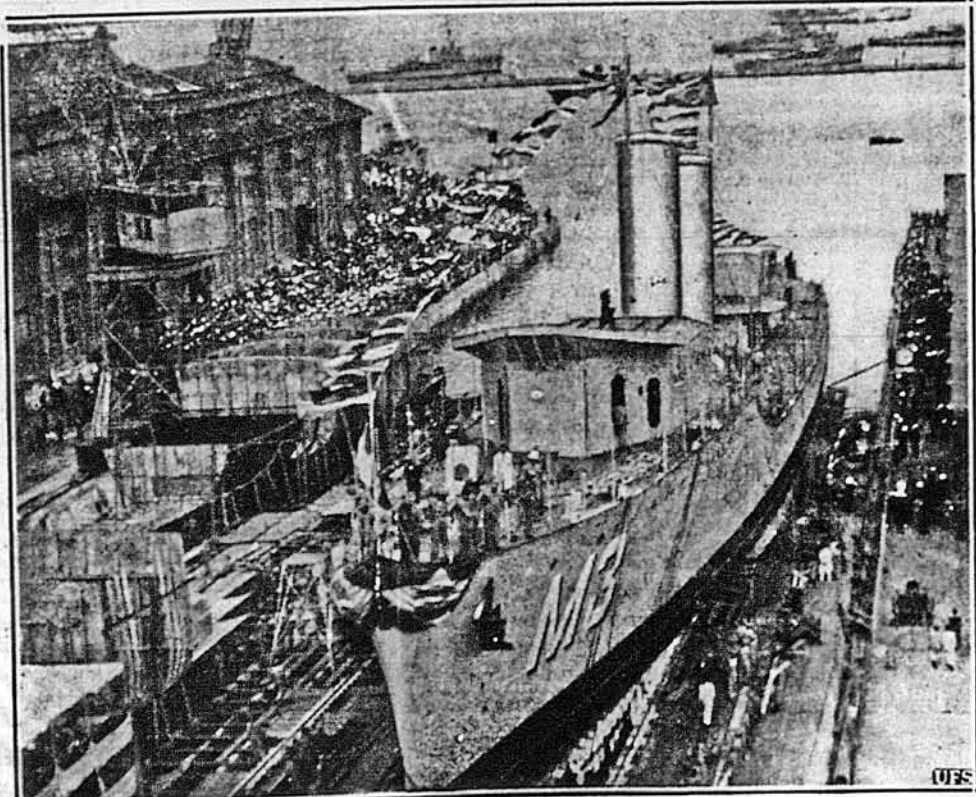
Ось перед нами їх газета, що зветься „Свет” й видається в Білос-Бері, Па. В числі з 11. липня 1941. р. в новинці, поданій з Нью-Йорку, згадана газета пише: „Із достовірних жерел стало відомим, що звідомлення про масові розстріли большевиками у Львові й других містах зо зниканням тлілих останків убитих, є фальшиві. Зникми представляють масові розстріли поляків

німцями по їх окупації Польщі. Всі звідомлення про масові розстріли українських сепаратистів вимудані німцями в порозумінні з сепаратистами, для пропаганди в Малоросії (!). Стало також відомим, що на фронті з німцями виступають в Малоросії узброєні частини українських сепаратистів, які вже давно пригтовлюються для заняття влади на окупованих німцями областях”.

Припустім, що навіть є українські частини, що боряться проти большевиків... То чи це має оправдувати большевицьке мордування цивільних осіб?

ПОМЕР О. ІВАН ВЕЛИГОРСЬКИЙ

Помер один з найстаріших українських греко-кат. священиків в Америці. Це о. Іван Велигорський, що був довгі літа душпастирем у ріжних громадах. Помер 23. липня в Редлі, Па. Похорон відбувся дня 28. липня б. р. в Феніксвил, Па.

ВОЕННИЙ КОРАБЕЛЬ БРАЗИЛІЯ.—Бразилія опустила на воду свій 12-тий боевий корабель, з будівельних доків в Ріо де Жанейро. Він має 1,500 тон. В будові помагали також Злучені Держави Америки.

HERE'S AMERICA'S MOST MODERN REFRIGERATOR

The New **NORGE** with Exclusive **NIGHT-WATCH**

AUTOMATIC DEFROSTING

FREEZER COMPLETELY DEFROSTED EVERY NIGHT for TOP-NOTCH REFRIGERATION... ALL DAY, EVERY DAY!

Model shown is S-663 Models as low as **\$119.95**

ONLY NORGE has this sensational new invention that gives ideal refrigeration every day, plus remarkable new economy. Norge has all the other big features, too, including famous ROLLATOR COLD-MAKER, refrigerator-cooled for long life and trouble-free operation—an exclusive Norge feature. Come in and see America's newest refrigerator!

SURMA 325 E. 14 ST., NEW YORK (BETWEEN 1st and 2nd AVE.)

Підприємство SURMA рекомендує НОРДЖ Рефрижератори всім українцям тому, що НОРДЖ являє найменше електрики по салідстві „CONSUMERS UNION”

ПРОДАЄМО ЗА ГОТІВКУ І НА СПЛАТИ

В СУРМІ також можна купити: Машини до прання, машини до прасовання, печі, радіо-комбінації і т. п.

Як потребуєте купити або маєте для нас знайомого купця, зайдіть з ним, напишіть або заличте: GRAMERY 7-0729.

Слухайте Української Програми на Радіо Сурма кожної суботи від год. 4. до 4:30, станція WBNX, 1380 Kc.

SEE NORGE BEFORE YOU BUY!

ЗАПОРОЖЖА

Написав А. Чайковський.

(10)

XII. Громадянські обов'язки Запорозжів.

Хто поселився на запорозьких землях, мусів підчинитися безумовно запорозькому законодавству і сповняти громадянські обов'язки. Січові нежонаті товариші були властивою збройною силою Запорозжя. Вони робили воєнну і граничну службу, служили на перевозах та по митних станціях. На приказ кошового ходили в походи, куди було треба. Військо ділилося на піхоту, кінноту, артилерію і саперів, яких називали могильниками. Вони копали рови, сипали вали, розставляли обози під рукою обозного. В запорозькому війську були спеціалісти в повзунстві, розвідній службі і скорострільники. Запорозжів уміли удержувати на становищу скорострільний вогонь, хоч тодішній стрільна зброя до того не надавалась. Робили це в той спосіб, що стрільці сиділи на землі, загнувши ноги під себе по турецьки, а при кожному стрільбі було кілька козаків, що заєдно мантували рушницю і підсували стрільцеві, а той вистрілюючи, кидав вистрілену рушницю і брав другу. А стрільці були такі, що з рушницю поціяли птицю на лету. Зновуж повзуні (воно те саме, що пластуни) могли довгі простори повзати гадюкою і підійти під ворога непомітно.

Кожний козак, попавши на Запорозжя, діставав тут назвище. Воно було залежне від різних обставин, або від особистих прикмет козака, або від місцевості, з якої походив, або від суспільного його стану. Така зміна назвища була не раз дуже потрібна. Не один попався сюди такий, за яким стежили і могли приволити Запорозжів видати його. Через зміну назвища він, той нещасливий утікач, затирав за собою сліди.

На Запорозжя була окрема класа людей письменних, яких вибирали на депутатів то столиці Москви або Петербурга в справах Запорозжів. Їх на-

зивали „столичниками“. Ті столичники не побирали за це жадної плати, мусіли їздити в такий далекий світ своїм коштом і своїм коштом привозити звідлія, що Москва Запорозжю давала. Лиш це було для них пільгою, що були вільні від податків і запорозької іншої служби. Московський уряд, знаючи про це, платив тим столичникам від себе жалування. Крім того нагороджував їх похвальними грамотами і ордірами. Вони могли там досягнути великої ласки і знайти підпертя в досягненні якого високого уряду на Запорозжю, коли вміли приподобатися царським високим урядовцям. З того виходила велика спокуса на всяке хуліство. Та хто мав національну честь і любив свій народ, тому така столична служба мусіла бути дуже осоружна, немала. Їздити по різних урядах, вистояти на свою чергу, кланятися високим, зарозумілим, несправжнім і гордим достойникам, а при тим знати, що того гордого достойника може цар приказати вибити кнутом і вислати на Сибір, слухати брехливих обіцянок і знати, що Запорозжя тих обіцянок не дістане, то це до приємності не належить. Ті столичники писали не раз до січової старшини: „В Москві вміють брати, а нічого дати не хочуть“. Хабарництво і перекуп-перевозилися в столиці на великий розмір. Та це в звичаю і хабарі називалися „п о д а р у н к а м и“. Запорозжів давали подарунки в гарних конях, заграничних винах та горілках і золотом. Без такого подарунку, або скажимо просто хабара, не можна було нічого добути, навіть доступу до достойника не було.

Ті депутати добивалися у москалів двох річей: жалування і пособій в хлібі, харчах і грошах і це можна було легко добути тоді, коли Московщина вела яку війну і потребувала Запорозького війська. Друга річ, далеко важніша, була

МАЛИ ШАСТЯ:—Ці дві дівчини, водевільні акторки, Лілія Андрус і Мері Райс, дістали по пару сот тисяч у спадку, коли помер ньюйорський мільйонер Гугенгаймер. Стільки само дістала ще одна акторка, панна Борн, якої одначе нема на світліні. Гугенгаймер мав 70 літ, як помер. Жінці і синові не залишив нічого. Але правдоподібно суд одну третю з його мільйонного майна таки присудить жінці.

XIII. Характеристика Запорозжів.

Кожний спитає тепер: як люди були оті Запорозжів, про котрих доводиться стільки слухати та читати? Чи це справді були банди грабіжників, ласих на чуже добро, безсердечних вбивників, свавольників, несудимих, непосидючих, вічних революціонерів, несправжніх анархістів? Хто прочитав уважно цю розвідку, переконається, що це неправда. Створення, котре має свої звичаї закони і стисло їй приречується, не може бути анархістичним. Колиб кожен жив так, як йому завгодно, то такому кожного закону не треба.

Були у Запорозжів свої хитби, та вони шкодили їм самим найбільше, а навпаки приносили користь їхнім сусідам і це довело Запорозжів до загибелі. На загаль беручи Запорозжів легководушний, загонистий, неспокійний. Не дивився на дальшу мету, а інтересувався лише нинішнім днем. Запорозжя легко було перемогти і на свій бік перетягти, і між Запорозжів мали губити агітатори і емісарі вяжуче поле. „Козак не на те, що-є, а на те, що буде“.

На таку характеристику дає нам історія багато прикладів. Навіть такий великий чоловік, як Петро Конашевич Сагайдачний, давав себе часто піддурити обіцянками і заманити. Дав себе заманити на московську війну неспівними обіцянками, яких Польща ніколи не шаділа. Польсько-московська війна була для козаків таким сприятливим моментом, що можна було за поміч у тій війні багато реального від Польщі добути. Конашевич повірив обіцянкам, хоч знав, що польський уряд їх не додержити. Надіявся на прихильність до козаків королеви Владислава, як королем стане, хоч знав, як страшно обмежена королівська влада в Польщі панамі магнатами і всесильними єзуїтами.

В ТЕРНОПОЛІ ЗАМОРДУВАЛА ЧЕРВОНА МОСКВА 400 УКРАЇНЦІВ!

Американські радіо станції передали за берлінським радієм, що коли німці прийшли до Тернополя, там було 400 груп українців, яких вистріляли московські комуністи перед втечею на схід. Здогадуються, що більшовики вимордували невинних і беззбройних українців обох полів за те тільки, що їх підозрювали, що вони є прихильниками створення не-

залежної української держави. Більшовики стріляли своїм диким способом, в зад голови. Багато з помордованих українців були вистріляні масово скорострільними чекістами.

Наспіла невдовзі опісля хотинська справа. Вона була для Польщі ще страшнішою, ніж недавній щепорський погром польського війська. Польща бачила себе тоді у великій скруті. І чогож козаки від Польщі домагалися? Знесення баніції на козацтво і привернення їм давних прав та „заспокоєння благочестивої грецької віри“, себто утвердження висвячених патріархом Теофаном владик і припинення поширення унії. Польща булаб мусіла це зробити, колиб козаки поставили були рішучий ультимат. Та ні. Польські емісарі пішли до козаків, сипнули трохи грошей і Яцько Немирнич Бородавка пішов з великим військом під Хотин на зломання ший. Емісарі-крім тих трохи грошей показали їм перспективу на багату добучу на Молдавії і це їх переконало. А що Польща мала їм дати, по це пісали депутати до Варшави з Конашевичем і владикою Курцевичем перед самим походом, коли вже козацтво було до того оброблене.

Під Хотиним Туреччина давала козакам дуже гарну офірту: „Покиньте, козаки, поляків, дозвольте нам їх розгромити, а ми вам освободимо Україну раз на все і дамо вам столицю, де собі виберете“.

Не пішов на це Сагайдачний, хоч козаки підозрювали поляків, що їх видадуть при нагоді на поталу туркам. Вони ж через те не хотіли перші переходити через Дністер, хоч такий приказ прийшов від польського гетьмана Ходкевича.

Такі то були політики.

(Кінець буде).

НАЗД ІТАЛІЙЦІВ НА ВАЛЕТУ

РИМ. — Італійські газети багато місця присвячують наїздові в малих моторових лодках, наладованих вибуховими матеріалами на Валету, пристань на Мальті. Вони підносять героїстичні італійських воїнів. Бо ті наїзди є для воїнів дуже небезпечні. Але про успіхи говорять мало.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В середу, 23. липня 1941. р. помер в Манчестері, Н. Г., в Нотрі Дам Шпиталі, по тяжкій операції член Бр. Прес. Дів Марі, вік 178. У. Н. Союзу.

МИХАЙЛО ТИЖБІР. Покійний родився 15. січня 1894. року в селі Лисичі, повіт Стрий, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 28. лютого 1923. року. Прожив 47 літ.

Похорон відбувся 26. липня з укр. гр.-катол. церкви.

Поліши у спадку жону Варвару, трое дітей: дві дочки Розалію і Александру і сина Андрія.

Хай земля Вашингтона буде йому пером!

Ю. Датків, секр.

МЕШКАННЯ ДО ВІНАЙМУ

ДО ВІНАЙМУ 4 великі кімнати, всі модерні зліпшення, рент від \$23 до \$26 місячно. Українська секція напроти парку.

227 LEWIS STREET, між 7. і 8. вулицями, NEW YORK CITY.

УРОКИ НЕДУГ КРОВІ.

І ШКІРИ, жовтух, цироз, мочевого міхура, загальне ослаблення, пухлики, анемія.

ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ НА БАЖАННЯ Х-РАУ

Нордлі Даром.

Екзамінація і Бадання Крові \$2.00.

ЛІЧИМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ

Гонорар приступний

Dr. BURTON DAVIS

415 LEXINGTON AVENUE,

Cor. 43rd St., Fourth Floor,

NEW YORK CITY.

ГОДИНИ днів: від 9 рано до 7:30

вечером. В четвер від 9 до 4.

Неділями і святами від 10 до 1.

ЗАВЖДИ

Найкраща услуга вимагає в кожній дрібниці особистої уваги. Таким чином ніякої подробиці не перочиться і не забігається.

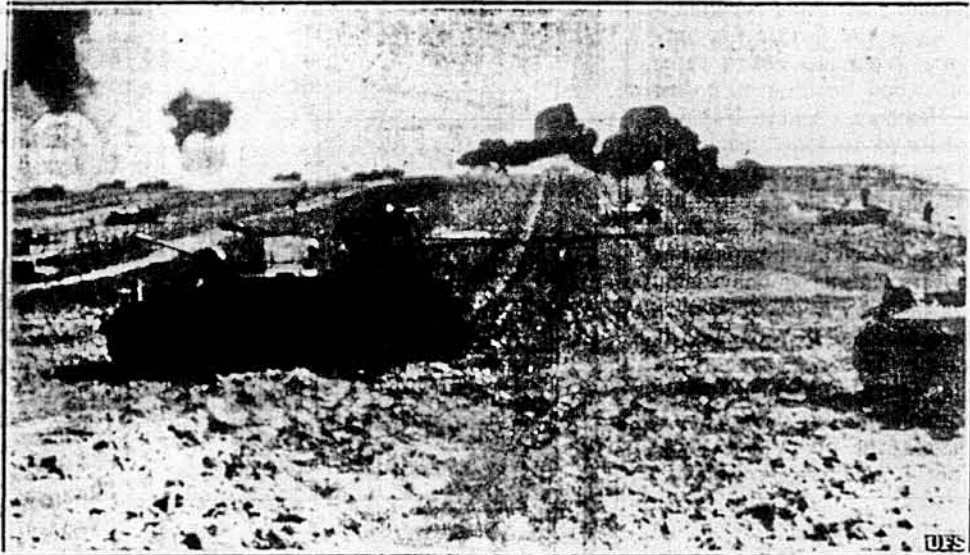
Ще від 1900 року таслом цієї фірми є: дати кожній родині особисту увагу й заінтересування — завжди.

STEPHEN LEWISIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

НІМЕЦЬКІ ПОВЗИ ПРИ РОБОТІ.—Світлина, надіслана з Берліну, представляє групу німецьких повзів, в акції на советсько-німецьким фронті.

ТАРЗАН Ч. 366. — Критична хвиля.

Своєю величезною силою Тарзан в одній хвилині повернув ту клітку, в якій увязали його батавці.

Всі батавці стояли по другім боці. Деякі з них не встигли відскочити на бік і їх клітка придушила.

Інші висмикнулись зіп клітки і докрути почали оббігати, щоб схопити назад Тарзана.

Та в ту хвилю появились і стрільці з луками і почали пускати стріли за втікаючим Тарзаном.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

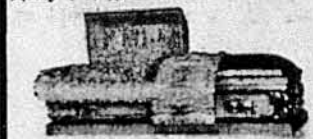
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, P.A.

Tel. Market 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з ценою прегарного металевому труною, двома аутами, караваном, валим Похоронного балсамуванням, вни-Дому і т. д. **\$295.00**

Все, чого треба, з відомком однієї й належностей за церкву відправу й цимитар.

SAMUEL P. KANAI

433 State St., Perth Amboy, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4846

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шпир і чесна

Main Office:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.,

N. E. W. A. R. K. N. J.

Phone: Essex 3-5347

Branch office (Phila):

969 SOUTH BROAD STREET,

TRENTON, N. J.

Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК

заявляє погребам по ціні так

низькій як \$150.

Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th St., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel.: Melrose 5-6577

БІЗНЕСМЕНІВ

ПІДПІРАЄТЕ СВОІХ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОД-

НОГО СОЮЗУ, А ТИМ-

САМИМ СТАВІТЕ СПІВ-

ВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІ-

ОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЙ

ОРГАНІЗАЦІ.